

[CONSTANTIJN HUYGENS] (LONDEN)

AAN MOÏSE CHARAS [PARIJS]

14 MEI 1671

6797

Samenvatting: Huygens beveelt Judith Killigrew aan bij Charas, met het verzoek eens aandachtig te kijken of hij iets aan haar kwaal kan doen. Hij zegt dat zijn zorg voor Judith onder andere voortkomt uit haar grote muzikale begaafdheid.

Door Judith Killigrew aan Charas bezorgd.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 3, p. 365: afschrift (autograaf).

Vroegere uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. LXV, p. 57: onvolledig (<La personne qui ... Grande Brétagne>, <Elle est de ... bien surpris>).

— Worp 6, nr. 6797, p. 288: onvolledig (<La personne qui ... venir à bout.>, <Elle est de ... bien surpris>), rest samengevat.

Namen: Laurens Buysero; Philips Doublet IV; Susanna Huygens; Judith Killigrew.

Plaatsen: Frankrijk; Groot-Brittanië.

Glossarium: guitarre (gitaar); luth (luit); tiorbe (theorbe).

Transcriptie

Au Sieur Charas.

Londre, 14 May 1671.

Monsieur,

La personne qui vous rend ce mot est Madame Killigrewy de la Chambre Privée de la Reine de la Grande Brétagne. Les médecins l'envoyent ceste seconde fois en France, pour essayer si la différence du bon air de terre ferme à cest insulaire icy, qui se ressent de la mer de tous costez, pourra rien contribuer à la tirer d'une foiblesse qui luy a duré vingt ans de suite et provient d'une certaine indigestion d'estomach, dont icy on ne peut venir à bout. Comme elle faict estat d'avoir souvent besoin de vostre mestier, j'ay pensé ne la pouvoir mieux adresser qu'à vous, après l'avoir assez instruite de la satisfaction qu'elle ne sçauroit manquer de trouver en vostre conduite. Vous me ferez plaisir d'en avoir beaucoup de soin. Elle est de la religion et, entre autres mérites, a la plus sçavante main sur le luth, la guitarre et le tiorbe, que j'aye encor jamais veue à homme ou femme, par où vous pouvez juger, dans l'humeur que vous me connoissez, si j'ay sujet de luy vouloir du bien. Les grands maistres au moins en seront bien surpris.

Je luy ay parlé de vostre sel de vipère, lequel je ne sçay s'il pourroit luy estre utile. *Tu videris*. Elle a eu la bonté de se charger de la phiole que vous m'en aviez envoyée. Je l'avois portée exprès pour, si peut-estre en cas de petite vérole ou chose semblable, les médécins eussent jugé d'en pouvoir servir Son Altesse. Grace à Dieu, l'occasion ne s'en est point présentée. En suite j'ay pensé ne debvoir plus vous tenir frustré d'une si bonne quantité de ceste drogue précieuse. Monsieur le Greffier Busero et peu d'autres en ont eu quelque grains, que vous trouverez à dire à vostre poids. Mesme, je pense, ma fille, pour son unique enfant masle, trespasé depuis que je suis icy. J'en ay tenu bon compte et vous en feray toucher l'argent, comme il est raisonnable.

Que faictes vous de nouveau? Il me semble que vous aviez encor promis quelqu'autre traicté. Celuy de la vipère est partout en estime. Je l'ay trouvé icy dans la cabinet chymique du Roy, traduit en Anglois, et tout le monde en parle de mesme que moy, qui suis,

etc.

Vertaling

Aan de heer Charas.

Londen, 14 mei 1671.

Mijnheer,

De dame die u dit briefje overhandigt is mevrouw [Judith] Killigrew, hofdame van de koningin van Groot-Britannië. De doktoren hebben haar voor de tweede keer naar Frankrijk gestuurd, om te proberen of het verschil van de zuivere lucht van het vasteland ten opzichte van die van een eiland als hier, welke van alle kanten naar de zee ruikt, iets kan bijdragen aan de genezing van een kwaal waaraan zij al twintig achtereenvolgende jaren lijdt, en die voortkomt uit een maagprobleem, waaraan men hier geen einde weet te maken. Aangezien zij verwacht dikwijls behoefte te hebben aan uw vakmanschap, heb ik gemeend dat ik haar maar het beste naar u toe kon sturen, na haar uitgebreid te hebben ingelicht over de voldoening die haar bij een behandeling door u ten deel zou vallen. U zult mij een genoegen doen door hieraan grote zorg te besteden. Zij is katholiek en bezit, naast andere verdiensten, de meest bedreven speelkunst op luit, gitaar en theorbe, die ik ooit bij een man of een vrouw heb mogen waarnemen, waaruit u kunt oordelen, gezien de [muzikale] gezindheid die u van mij kent, dat ik reden heb voor haar alle goeds te willen. De grote meesters zullen er tenminste versteld van staan.

Ik heb met haar over uw adderzout gesproken, waarvan ik niet weet of zij daar baat bij zou hebben. ^LU zult het zien.^J Zij is zo goed geweest zich te ontfermen over de kruik die u mij daarvan had gestuurd. Ik had deze opzettelijk meegenomen zodat, in geval van pokken of iets dergelijks, de dokters hadden kunnen oordelen Zijne ¹Hoogheid ermee te bedienen. Godzijdank was dat niet nodig. Vervolgens scheen het mij toe dat ik u een behoorlijke hoeveelheid van dit kostbare geneesmiddel niet mocht onthouden. Mijnheer de griffier [Laurens] Buysero en enkele anderen hebben er enkele korreltjes van gekregen, die u om zo te zeggen wat betreft gewicht uws gelijke zult vinden. Zelfs mijn ²dochter ook, geloof ik, voor haar enige ³zoontje, dat is overleden sinds ik hier ben. Ik heb er goede nota van genomen en zal u het geld ervoor doen toekomen zoals het behoort.

Wat doet u verder nog voor nieuws? Het leek mij dat u nog een ander ⁴tractaat in het vooruitzicht had gesteld. ⁵Dat over de adder staat overal in aanzien. Ik vond het in het chemie-kabinet van de koning, vertaald in het Engels, en iedereen zegt er hetzelfde over als ik, die ben,

enz.

1. Willem III.

2. Susanna Huygens.

3. Philips Doublet.

4. Misschien wordt bedoeld Moïse Charas, *Pharmacopée royale Galénique et chymique* (Parijs 1676).

5. Moïse Charas, *New experiments upon vipers* (London 1670), een vertaling van *Nouvelles expériences sur la vipère* (Parijs 1669).